

FARKLILIKLARA SAYGI ÖLÇEĞİ' NİN KIRGIZ KÜLTÜRÜNE UYARLANMASI

Doç. Dr. Yücel ÖKSÜZ

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Kırgızistan - Türkiye Manas Üniversitesi
yoksuz@omu.edu.tr

Arş. Gör. Elif GÜVEN DEMİR

Ondokuz Mayıs Üniversitesi
elifguven1@hotmail.com

Arş. Gör. Cıldız MAMIROVA

Kırgızistan - Türkiye Manas Üniversitesi
cildiz.mamirova@manas.edu.kg

Öz

Bu çalışmanın amacı Öksüz ve Güven (2012) tarafından geliştirilen Farklılıklara Saygı Ölçeği' ni Kırgız kültürüne uyarlamaktır. Bu amaçla 2015-2016 eğitim öğretim yılında Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesinde öğrenim gören 371 (205 Kadın, 166 Erkek) Kırgız öğrenci ile açılımlı faktör analizi, aynı üniversitede öğrenim gören 244 öğrenci ile de doğrulayıcı faktör analizi çalışması yapılmıştır. Verilerin toplanmasında Öksüz ve Güven (2012) tarafından geliştirilmiş olan Farklılıklara Saygı Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS 16.0 VE AMOS 24.0 paket istatistik yazılımları kullanılmıştır. Araştırma sonuçları, Farklılıklara Saygı Ölçeği Kırgızca formu' nun 20 maddeden oluşan 4 faktörlü bir yapı gösterdiğini, bu modelin kabul edilebilir bir uyum iyiliğine sahip olduğunu göstermektedir. Araştırma sonuçlarına göre ölçeğin Cronbach Alpha katsayısının .717 olduğu tespit edilmiştir. Araştırma sonuçları Farklılıklara Saygı Ölçeği Kırgız Formu' nun Kırgız kültüründe bireylerin farklılıklara saygı düzeylerinin belirlenmesinde kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Farklılıklar, Farklılıklara Saygı, Kırgızca, Uyarlama.

THE ADAPTATION OF THE RESPECT OF DIFFERENCES SCALE TO KYRGYZ CULTURE

Abstract

This study aimed to adapt the Respect of Differences Scale to Kyrgyz culture. Exploratory factor analysis was made with the participants included 371 university students (Female 205, Male 166) attending Kyrgyz Turkish Manas University, confirmatory factor analysis was made with 244 university students as well. The Respect of Differences Scale developed by Öksüz and Güven (2012) was used to obtain data. SPSS 16.0 and AMOS 24.0 were used to analyze data. Research results show that Respect of Differences Scale Kyrgyz Form consists of 20 items with 4 factors and has acceptable goodness of fit as well. Cronbach's Alpha is .717. Research results show that Respect of Differences Scale Kyrgyz Form is reliable and valid scale to measure respect of differences levels in Kyrgyz culture.

Keywords: Differences, Respect of Difference, Kyrgyz, Adaptation.

Giriş

Bireyler arasındaki farklılıklar ve farklılıklara yöneltilen tutumun önemi her geçen gün daha çok gündeme gelmektedir. Nitekim, küreselleşme ve doğurgularının farklı özelliklere sahip bireylerle bir arada yaşamayı bir seçenek olmaktan çıkarıp bir zorunluluk haline getirdiği söylenebilir. Ancak bu zorunluluk beraberinde farklılıkların kabulü, farklılıkların çatışma yaratmaması gibi sosyal düzenin sürdürülebilirliğine ilişkin konuları da ön plana getirmektedir. Ülkelerin çeşitli sosyal politikaları ile çözüm arayışına girdiği farklılık temelli çatışmalar dünya gündeminde yer almaya devam etmektedir (Tropp, 2012).

Literatür incelendiğinde farklılık kavramına ve farklılıkların boyutlarına ilişkin çeşitli yaklaşımların olduğu görülmektedir. Yapılan çalışmalarda “farklılık” daha çok insani özelliklerin farklılığını belirtmek için kullanılmaktadır (Bhadury, Mighty ve Damar, 2000,143; akt; Memduhoğlu, 2007).

Farklılıklar herhangi bir grup ya da topluluk veya örgüt içinde insanların farklı kimlik, coğrafi ve etnik köken, arka plan, deneyim, inanç, değer yargıları, yaş, cinsiyet, demografik yapı, iş deneyimi, fiziksel yeterlik, eğitim durumu, aile durumu, kişilik, yaşam stili ve benzerlerinin karışımı olarak nitelendirilmektedir (Foxman ve Easterling, 1999, 285; Caposvki, 1996,14).

Jackson, Joshi ve Erhardt (2003) farklılığı bir birliğin bağımsız üyeleri arasındaki kişisel özelliklerin dağılımı şeklinde tanımlamaktadır. Bunun yanı sıra farklılıkların boyutlarına yönelik yaklaşımlar incelendiğinde, farklılıkların doğuştan getirilen yani değiştirilmesi mümkün olmayan farklılıklar ve sonradan kazanılan yani değiştirilmesi mümkün olan farklılıklar olarak iki kategoride değerlendirildiği görülmektedir. Doğuştan getirilen farklılıkların cinsiyet, ırk, yaş, etnik köken, zihinsel/ fiziksel yeterlilikler, cinsel yönelim gibi farklılıkları içerdiği; ancak bu kategorilerin araştırmacılar tarafından farklı şekilde adlandırıldığı görülmektedir. Bu tür farklılıklar, insanların doğuştan getirdikleri temel farklılıkları oldukları için temel benlik saygısının şekillendirilmesinden, dünya görüşünün oluşturulması ve erken sosyalleşmeye kadar yaşam üzerinde süregelen önemli bir etkiye sahip oldukları belirtilmektedir.

Farklı adlarla ifade edilen bu farklılık yaklaşımlarının ortak yönü bireyin kendi seçimi dışında, doğuştan getirdiği ve bu sebeple değiştirmesinin mümkün olmadığı farklılıkları içermesidir. Bu farklılıklar Griggs (1995), Hubbard (2004), Litvin (1997), Loden ve Rosener (1991) tarafından birincil bileşenler, Harrison, Price ve Bell (1998) tarafından yüzeysel, Point ve Singh, (2003) tarafından gözlenebilen, Barry (2000) tarafından ise katı farklılıklar olarak adlandırılmıştır.

Bunun yanı sıra coğrafi konum, din, iş deneyimi, eğitim, sosyoekonomik durum, medeni durum, aile durumu, gelir düzeyi gibi sonradan edinilen ve değiştirilmesi mümkün

olan farklılıklardır. Literatürde bu farklılıklara ilişkin farklı adlandırmalar mevcuttur. Nitekim Griggs (1995), Hubbard (2004), Litvin (1997), Loden ve Rosener (1991) tarafından ikincil bileşenler, Harrison, Price ve Bell (1998) tarafından derin, Point ve Singh (2003) tarafından gözlenemeyen, Barry (2000) tarafından ise yumuşak farklılıklar olarak adlandırılmaktadır. Bu farklılıklar kişisel hayata etki derecesi bakımından daha değişken olup diğer insanlar tarafından daha az gözlenebilir özelliktedir (Hubbard, 2004). Bunların bazıları, kontrol ya da tercih bileşenlerini içerir; çünkü insanlar bu boyutları elde edebilir, bu boyutlardan bıkmabilir ve onları değiştirebilir (Sürgevil, 2008). Bu boyutların gücü sürekli değildir ve diğer farklılık türlerine kıyasla daha kişiseldir. Aynı zamanda, insanların ikincil boyutlarla ilgili, diğer insanlara bilgi verip vermeme konusunda da seçim yapma hakkı bulunmaktadır. Kişi eğer isterse bu boyutlara ilişkin bilgilerini diğerlerinden gizleyebilir (Hubbard, 2004). Bu noktada gizlenebilir, değiştirilebilir nitelikteki farklılıkların, ortaya çıkacak tutumu etkileyebileceği düşüncesinden yola çıkarak yeni bir kategorilendirmeye gidilebilir. Nitekim birey karşısındakinin hoşnut olmadığı ama değiştirilmesi mümkün olmayan ırk, cinsiyet, ten rengi gibi farklılıklarına daha kolay saygı duyabilir. Fakat değiştirilmesi mümkün olan düşünce, kanaat, inanç gibi farklılıkların değiştirilmesine yönelik bir beklenti oluşabilmektedir. Bu beklentinin karşılanmaması, talep eden bireyde tepki, talep edilen bireyde ise savunmanın oluşmasına sebep olabilir. Bu durumda farklılıkları oluşturacakları tutumun niteliği sebebiyle

“Değiştirilebilmesi Mümkün Olan Farklılıklar” ve “Değiştirilmesi Mümkün Olmayan Farklılıklar” olarak ikiye ayırmak mümkündür (Öksüz ve Güven, 2012).

Farklılığı oluşturan bileşenlerin sınıflandırılması ve önem derecesi açısından sıralanması, kesin sınırları olan mutlak gerçekler olmayıp alan yazarlarının seçimlerinin bir sonucu olarak değerlendirilmelidir. Örneğin; göçmenler açısından “göçmen olma durumu” ikincil bir bileşen olmasına rağmen politik gerçeklikte sahip oldukları rol açısından birincil bir bileşen olan ten renginden daha etkili olabilir (Ewijk, 2011). Benzer bir şekilde sınıf ya da ekonomik durum birincil bir bileşen olarak doğumla beraber elde ettiğimiz ve tüm hayatımızı etkileyen bir farklılık olabileceği gibi; ikincil bir farklılık olarak değiştirilmesi de mümkündür (Zapata, 2009). Farklılıklar, bireysel ve toplumsal yönü olan özellikler olması sebebiyle birincil ve ikincil farklılıkları kesin sınırlarla birbirinden ayırmak doğru değildir (Ewijk, 2011).

Tüm bu boyutlarıyla farklılıklar insan yaşamını etkilemeye devam etmektedir. Toplumsal düzenin sürdürülebilirliğinde farklılıkların boyutundan çok farklılıklar karşısındaki tutumun etkili olduğu söylenebilir. Bu noktada farklılık temelli çatışmaların önüne geçebilmek, uzun vadede toplumsal düzenin temini için farklılıklara saygı kavramının toplumda yer edinmesi gerektiği söylenebilir. Her bireyin biricik ve özel olduğu değerinin bir

yansıması olarak farklılıklara saygı kavramı, bireyi sahip olduğu tüm farklılıklarıyla koruyan aynı zamanda toplumsal huzuru sağlayan bir tutum olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu noktada kültürel, aidiyet duygusu ve dini farklılıkların bir arada yaşandığı Kırgızistan’ da farklılıklara saygı tutumunun düzeylerinin tespit edilip geliştirilmesinin önemli olacağı düşünülmektedir. Mutlu (2015), 1990 ve 2010 yılları arasında yaşanan çatışmaların, farklılıklara saygı duymayı artırıcı çalışmaların önemini daha da artırdığını belirtmektedir. Bu noktadan hareketle Kırgız toplumunda farklılıklara ilişkin tutumun incelenmesi, araştırılması ihtiyacının bir sonucu olarak Öksüz ve Güven (2012) tarafından geliştirilen Farklılıklara Saygı Ölçeğinin Kırgız kültürüne uyarlanması amaçlanmıştır. Bu çalışmada Farklılıklara Saygı Ölçeği Kırgızca’ya çevrilerek geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarına yer verilmiştir.

Yöntem

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2015-2016 eğitim öğretim yılında Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesinde öğrenim gören Kırgız üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. 205 Kadın 166 Erkek olmak üzere toplam 371 öğrenci araştırmaya katılmıştır.

Veri Toplama Aracı

Öksüz ve Güven (2012) tarafından geliştirilen Farklılıklara Saygı Ölçeği (FSÖ) bireylerin farklılıklara saygı düzeylerini ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. FSÖ, 30 maddeden oluşan 5’li likert olarak düzenlenmiş bir ölçektir. Ölçek maddeleri 1=Hiç Katılmıyorum, 2=Katılmıyorum, 3=Kararsızım, 4=Katılıyorum ve 5=Tamamen Katılıyorum şeklinde puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 30, en yüksek puan ise 150’dir. Ölçekten alınan puan arttıkça bireylerin farklılıklara saygı düzeylerinin arttığı düşünülmektedir. Bilgiye Dayalı Farklılıklar, Sosyal Kategori Farklılıkları ve Değer farklılıkları olmak üzere 3 alt boyuta sahiptir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizlerine yer verilmiştir. Açıklayıcı faktör analizi istatistik paket programları SPSS 16.0 ile doğrulayıcı faktör analizi ise AMOS 24.0 ile yapılmıştır. Faktörler arası korelasyon katsayısı ise Pearson Korelasyon testi ile analiz edilmiştir. Faktörlerin iç tutarlılık katsayıları ise Cronbach Alpha kat sayısı ile hesaplanmıştır.

İşlem

Farklılıklara Saygı Ölçeği Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesinde görevli hem Türkçe' yi hem de Kırgızca'yı iyi bilen üç uzman tarafından Kırgızca'ya çevrilmiştir. Bunun yanı sıra Kırgızca'ya çevrilmiş ölçek hem Türkçe' yi hem de Kırgızca'yı iyi bilen iki uzman tarafından Türkçe' ye çevrilmiştir. Bunun sonucunda gerekli değerlendirmeler yapılarak ölçeğe son hali verilmiştir. Kırgızca'ya çevrilen ölçek maddeleri Kırgız üniversite öğrencilerine uygulanarak ölçeğin yapı geçerliğini tespit etmek için faktör analizi çalışmaları yapılmıştır. Açımlayıcı faktör analizi Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesinde öğrenim gören 371 Kırgız üniversite öğrencisiyle gerçekleştirilmiştir. Açımlayıcı faktör analizi ile ortaya çıkan yeni yapı Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesinde öğrenim gören 244 Kırgız öğrenciye uygulanarak, doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır.

Bulgular

Açımlayıcı Faktör Analizine İlişkin Bulgular

FSÖ'nün yapı geçerliğinin tespiti için açımlayıcı faktör analizi uygulamasından önce, örneklem büyüklüğünün faktörleştirmeye uygunluğunu test etmek amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi uygulanmıştır. Analiz sonucunda KMO değerinin .701 olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu doğrultusunda, örneklem büyüklüğünün faktör analizi yapmak için uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca Bartlett küresellik testi sonuçları incelendiğinde, elde edilen ki-kare değerinin anlamlı olduğu görülmüştür ($\chi^2(190)=1172,099$; $p<.05$). Bu değerlere bakıldığında, 30 maddeden oluşan ölçeğin faktör analizi yapmaya uygun olduğu görülmüştür. Ardından, ölçeğin faktörleşme durumunu belirlemek, faktörlerle maddeler arasındaki ilişkiyi daha anlamlı ve belirgin şekilde yorumlayabilmek için temel bileşenler analizi ve Varimax dik döndürme tekniği kullanılmıştır. Yapılan analizde, maddeler, binişiklik ve faktör yük değerlerinin kabul düzeyini karşılayıp karşılamaması açısından değerlendirilerek bazı maddeler ölçekten çıkarılmıştır. Buna göre 10 madde analiz dışı bırakılarak faktör analizi sonucunda 4 faktörlü bir yapı elde edilmiştir.

Faktörlere göre madde yükleri, faktörlere ait özdeğerler ve varyansı açıklama durumlarına ilişkin bulgular Tablo 1'de belirtilmiştir.

Tablo 1: Farklılıklara Saygı Ölçeği Kırgızca Formu Faktör Analizi Sonuçları

Madde No	Faktör Varyansı	Döndürülmüş Faktör Yük Değeri			
		Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3	Faktör 4
2	3,437	,690			
3	2,085	,683			
1	1,471	,634			
30	1,264	,593			
20	1,218	,514			
11	1,105		,678		
21	1,063		,638		
8	,939		,511		
5	,919		,467		
17	,807		,401		
15	,751			,688	
14	,708			,588	
18	,671			,471	
13	,619			,457	
12	,586			,442	
28	,571				,638
22	,537				,599
7	,480				,575
26	,399				,464
25	,370				,408

Faktörlerin toplam varyansa yaptıkları katkının birinci faktör için % 17,87, ikinci faktör için 10,425, üçüncü faktör için 7,353, dördüncü faktör için ise 6,320 olduğu görülmektedir. Belirlenen dört faktörün toplam varyansın %41,285'ini açıkladığı tespit edilmiştir.

Tablo 2: Farklılıklara Saygı Ölçeği Kırgızca Formunun Faktörler Arası Korelasyon Katsayıları

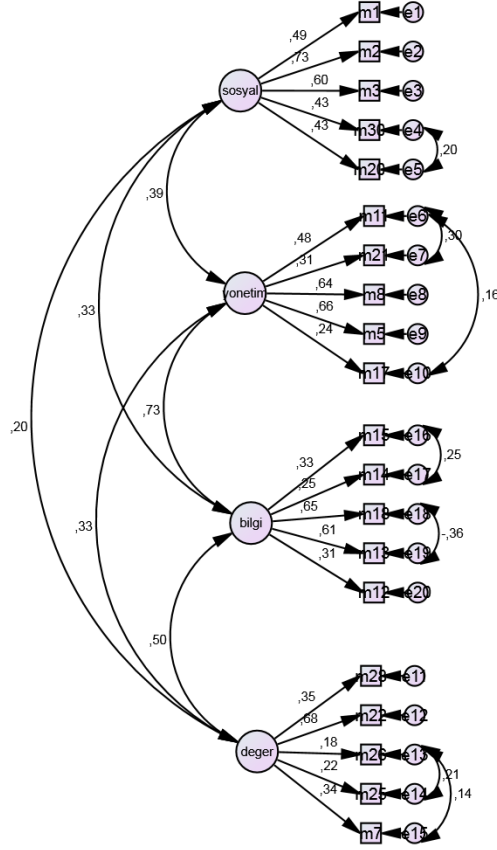
Faktör	Toplam	1	2	3	4
Toplam	-	.613**	.722**	.733**	.516**
1. Sosyal Kategori Farklılıkları		-	.394***	.332**	.203**
2. Farklılıkların Yönetimi			-	.726***	.326**
3. Bilgi Düzeyine İlişkin Farklılıklar				-	.499**
4. Değer Farklılıkları					-

p<.05 *p<.001

Tablo 2' ye göre Farklılıklara Saygı Ölçeği Kırgızca formunun alt boyutları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Alt boyutlar arasında en yüksek ilişkinin Farklılıkların Yönetimi alt boyutu ile Bilgi düzeyine ilişkin farklılıklar boyutu arasında olduğu görülmektedir ($r=.726, p<.001$). Ölçeğin bütünü ile alt boyutlar arasında da pozitif ilişkinin olduğu, bu bulgunun tüm faktörlerin aynı yapı içinde olduğunu gösterdiği söylenebilir.

Doğrulayıcı Faktör Analizine İlişkin Bulgular

Tablo 3: Farklılıklara Saygı Ölçeği Kırgızca Formuna İlişkin Path Diagramı ve Faktör Yükleri

Doğrulayıcı Faktör analizi sonucunda Farklılıklara Saygı Ölçeği Kırgızca Formunun chi-Square (X^2 -Kikare) değerinin 356,705 ve ve anlamlılık düzeyinin p:0,000 düzeyinde olması ilk uyum göstergesinin sağlandığı şeklinde yorumlanabilir. Bir diğer dikkat edilmesi gereken durum X^2 „nin serbestlik derecesine oranıdır. Arslan ve Kırık (2013) bu oranın 3’ün altında kalmasını mükemmel, 5’in altında kalmasını ise orta düzeyde uyumun işareti olarak kabul etmektedir. FSÖ Kırgızca Formunda bu değer (Chi- Square /df) 2.272 olarak bulunmuştur.

Uyum indeks değerleri şu şekilde elde edilmiştir: RMSA=,059; NFI=,706; CFI=,805; IFI=,811; RFI=,644; GFI=,919; TLI=,764; PGFI=,687, AGFI=,891. Ölçeğe ait RMSEA değerinin ,059 olduğu görülmektedir. RMSEA değerinin 05’den küçük olması mükemmel ve ,08’den küçük olması iyi uyuma işaret ederken, 10’dan küçük olması ise zayıf uyuma işaret etmektedir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2010). Buna göre RMSEA değeri iyi uyum göstermektedir. Diğer uyum indeks değerleri iyi uyum yansıtmamasına rağmen tolere edilebilir değerlerdedir. Bu dört boyutlu yapının faktör yük değerleri Sosyal Kategori

Farklılıkları boyutu için 0,43 ile 0,73 arasında, Farklılıkların Yönetimi boyutu için 0,24 ile 0,66 arasında, Bilgi Düzeyine ilişkin Farklılıklar boyutu için 0.25 ile 0.65 ve Değer Farklılıkları boyutu için 0,18 ile 0,68 arasında değişmektedir.

İç Tutarlılık Düzeyi

Tablo 4. Faktör İç Tutarlılık Katsayıları

Faktörler	Madde Sayısı	Cronbach Alpha
F1	5	,731
F2	5	,698
F3	5	,692
F4	5	,755
Toplam	20	,717

Tablo 4'te görüldüğü gibi toplamda 20 madde 4 faktörden oluşan ölçeğin Cronbach Alpha katsayısının ,717 olduğu, ölçeğin tutarlı ölçümler yapabildiği tespit edilmiştir.

Bir sonraki aşamada ölçekte bulunan 20 maddeye alt-üst grup ortalamaları farkına dayalı (iç tutarlılık ölçütüne dayalı) madde analizi tekniği uygulanmıştır. Bu yöntem ile madde seçimi yapılırken bireylerin ölçek puanları büyükten küçüğe doğru sıralanmıştır. Bu sıralamaya göre 371 kişilik grubun ilk %27'sini oluşturan 100 kişi üst grup olarak, son %27'sini oluşturan 100 kişi ise alt grup olarak belirlenmiştir. Ölçek puanları dağılımının iki ucundaki %27'lik alt-üst grupların her bir ölçek maddesi için bağımsız gruplara yönelik t testi ile ortalamaları arasındaki fark incelenmiştir. Bu analizden elde edilen bulgular Tablo 2'de belirtilmiştir.

Tablo 5: Ölçek Alt-Üst Grup Ortalamaları İçin T-Testi Sonucu

Gruplar	N	X	Ss	sd	t	p
Üst %27'lik Grup	100	85,9	4,7	99	180,225	.000
Alt %27'lik Grup	100	60,2	5,1	99	117,833	.000

Tablo 5'e göre ölçek toplam puanları ile üst %27'lik ve alt %27'lik gruplar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür [$t(99)=180,225$, $p<.05$].

Tartışma ve Sonuç

Araştırma bulguları orijinal Türkçe formunda 30 maddeden ve 3 faktörden oluşan ölçeğin Kırgızca Formununun 20 maddeden oluşan 4 faktörlü bir yapı gösterdiğini ortaya koymaktadır. Farklı toplumlarda duygu, düşünce ve davranışların ifadesinin değişiklik gösterebilir (Akbaş ve Korkmaz, 2007). Bu bağlamda Türk öğrencilerin ölçek maddelerinden çıkarımları, farklılıklara ilişkin tutumlarını ifade ediş biçimleri ile Kırgız öğrencilerin

değerlendirmeleri farklı olabilir. Ölçekten çıkarılan maddeleri ve ortaya çıkan dört faktörlü yapıyı bu şekilde yorumlamak mümkündür. Nitekim Akbaş ve Korkmaz (2007) uyarlama çalışmasında kültürün dinamik yapısı göz önünde bulundurularak ölçekten bazı maddelerin çıkarılabileceği, yeni maddelerin eklenebileceğini ifade etmektedir.

Açımlayıcı faktör analizi sonucunda FSÖ' nün Kırgızca formunda Sosyal Kategori Farklılıkları, Farklılıkların Yönetimi, Bilgi Düzeyine İlişkin Farklılıklar ve Değer Farklılıkları olmak üzere 4 faktöre sahip olduğunu göstermektedir. Literatürde farklılıkları “Bilgiye Dayalı Farklılıklar”, “Sosyal Kategori Farklılıkları”, “Değer Farklılıkları” şeklinde kategorilendiren çalışmalara rastlanmak mümkündür (Jehn, Nortcraft ve Neale ; 1999).

Faktörler arası korelasyon analizi sonucunda elde edilen bulgu, faktörlerin aynı yapı içinde olduğunu göstermektedir. Doğrulayıcı Faktör analizi sonucunda elde edilen bulgular Farklılıklara Saygı Ölçeği Kırgız Formu' nun 4 faktörlü bir modeli doğruladığını ve bu modelin kabul edilebilir bir uyum iyiliğine sahip olduğunu göstermektedir.

İç tutarlılık analizi sonucunda elde edilen Cronbach Alpha katsayısı Farklılıklara Saygı Ölçeği Kırgız Formu'nun tutarlı ölçümler yapabildiğini göstermektedir. Bunun yanı sıra, ölçeğin ölçtüğü özellik açısından kişileri ayırt etmede ne kadar yeterli olduğunu belirlemek amacıyla alt % 27'lik ve üst % 27'lik grup ortalamaları farkına dayalı madde analizi yapılmıştır. Buna göre ölçeğin Kırgızca formunun farklılıklara saygı düzeyi yüksek ve düşük seviyede olan kişileri ayırt etmede yeterli olduğu tespit edilmiştir.

Yapılan analizler ışığında Farklılıklara Saygı Ölçeği Kırgız Formu'nun Kırgız kültüründe bireylerin farklılıklara saygı düzeylerinin belirlenmesinde kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu söylenebilir.

Öneriler

Uyarlanan ölçeğin Kırgız Formu üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirildiğinden ölçeğin standardize edilmesi açısından farklı örneklemeler üzerinde incelenerek geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarının yapılması önerilmektedir.

Kırgızca'ya farklılıklara Saygı ölçeğinin kazandırılması, gerek Kırgızistan'da ve gerekse farklı kültürel özelliklere sahip insanların yoğun olarak yaşadığı eski Sovyetler Birliği coğrafyasında yeni çalışmaların yapılabilmesine katkı sağlayacaktır.

Kaynakça

- Akbaş, G. ve Korkmaz, L. (2007). Ölçek Uyarlaması (Adaptasyon). *Türk Psikoloji Bülteni*, 13(40).
- Arslan, A. ve Kırık, A. M. (2013). Sosyal Paylaşım Ağlarında Konum Belirleme Ölçeğinin Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması, *Öneri*, 10(40). 223-231.
- Barry, B. (2000). *Culture and Equality*, Cambridge, Polity Press.
- Capowski, G. (1996). *Managing Diversity*, Emerald Management Reviews, 85, 13-19.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik*. Ankara: Pegem Akademi.
- Ewijk, A. (2011). Diversity and Diversity Policy: Diving Into Fundamental Differences, *Journal of Organizational Change. Management*, 24,5.
- Foxman, E. ve Easterling, D. (1999). The Representation of Diversity in Marketing Principles Texts: An Exploratory Analysis, *Journal of Education for Business*, 285-288.
- Griggs, L.B. (1995). *Valuing Diversity: Where From . . . Where To*. Griggs, L.B. And Louw, L.L. (eds), *Valuing Diversity: New Tools for a New Reality*, McGraw-Hill, New York, NY: 1-14.
- Harrison, D. A., Price K. H. ve Bell, M. P. (1998). Beyond Relational Demography: Time and the Effects of Surface and Deep Level Diversity on Work Group Cohesion, *Academy of Management Journal*, 41(1), 96-107.
- Hubbard, E. E. (2004). *The Manager's Pocket Guide to Diversity Management*, Amherst, Massachusetts: HRD Press.
- Jackson, S. E., Joshi, A. ve Erhardt, N. L. (2003). Recent Research On Team And Organizational Diversity: SWOT Analysis And Implications. *Journal of Management*. 29,6, 801-830.
- Jehn, K. A., Northcraft G. B. ve Neale, M. A. (1999). Why Differences Make a Difference: A Field Study of Diversity, Conflict, and Performance in Workgroups, *Administrative Science Quarterly*, 44(4):741-763.
- Litvin, D. R. (1997). The Discourse Of Diversity: From Biology To Management. *Organization*, 4,2, 187-210.
- Loden, M. ve Rosener, J. B. (1991). *Workforce America!: Managing Employee Diversity as a Vital Resource* Homewood , IL: *Business One Irwin*.
- Memduhoğlu, H. B. (2007). Yönetici Ve Öğretmen Görüşlerine Göre Türkiye'de Kamu Liselerinde Farklılıkların Yönetimi, *Yayımlanmamış Doktora Tezi*, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Mutlu, G. (2015). Çatışmalardan Beş Yıl Sonra Kırgızistan: İstikrar Mı Kırılğanlık Mı?. *Analist Dergisi, Avrasya*. Temmuz
- Öksüz, Y. ve Güven, E. (2012). Farklılıklara Saygı Ölçeği (FSÖ): Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 5(5), 457-473.
- Point, S. ve Singh, V. (2003). Defining and dimensionalising diversity: evidence from corporate websites across Europe. *European Management Journal*, 21,6, 730-61.
- Sürgevil, O. (2008). Farklılık Ve İşgücü Farklılıklarının Yönetimine Analitik Bir Yaklaşım, *Yayımlanmamış Doktora Tezi*, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Tropp, L. R. (2012). Understanding and Responding to Intergroup Conflict: Toward an Integrated Analysis, *The Oxford Handbook of Intergroup Conflict*, doi:10.1093/oxfordhb/9780199747672.013.0001
- Zapata, M. A. (2009). Planning Across Differences: Collaborative Planning In The California Central Valley, University of Illinois at Urbana-Champaign.